

ГАМНИК Магдалина Василівна,
завідувач сектору обмінно-резервного фонду
Наукової бібліотеки
ДВНЗ “Ужгородський
національний університет”

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ ОБМІННО-РЕЗЕРВНОГО ФОНДУ НАУКОВОЇ БІБЛОТЕКИ УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

УДК 027.7(477.87) + 025.2:004.91

У статті йдеться про переваги та зручність запровадження комп'ютерних технологій у роботу обмінного та резервного фонду бібліотеки на прикладі застосування інновацій в бібліотеці Ужгородського національного університету.

Ключові слова: обмінно-резервний фонд бібліотеки, інформаційні бібліотечні технології, бібліотечні інновації, Наукова бібліотека Ужгородського національного університету, бібліотечна програма.

Обмінно-резервні фонди є одним із важливих джерел комплектування бібліотечного фонду будь-якої книгозбірні. Існує два підходи до організації обмінно-резервних фондів: обмінний і резервний фонди, які складають одну загальну структуру і відокремлюються в бібліотеці як самостійний підрозділ. Обмінний та резервний фонди – різні за своїм призначенням об'єкти. Резервні фонди є проміжною ланкою між поточним комплектуванням і тими фондами, для яких створюється резерв. Обмінний фонд бібліотеки – це проміжна ланка між тими фондами, в яких подальше зберігання документів є недоцільним, та непрофільними і дублетними документами поточного комплектуван-

ня, з одного боку, і тими адресатами, куди можуть бути запропоновані документи, що вибули з фондів та з відділу комплектування, з іншого боку, для подальшого їх перерозподілу.

Передача документів з обмінно-резервного фонду здійснюється безкоштовно у відповідності з “Інструкцією про організацію та порядок обміну, перерозподілу і розповсюдження документів серед бібліотек України через систему обмінних фондів”. Обмінно-резервний фонд – це фонд цінних в науковому та практичному відношенні документів, які є в бібліотеці в надлишковій кількості та призначені для передачі іншим бібліотекам [1, с. 56]. Процес запровадження комп’ютерних технологій у роботу бібліотеки Ужгородського національного університету розпочався ще в 2002 році з вибору українського програмного бібліотечного забезпечення, рекомендованого Міністерством освіти та науки України – УФД/Бібліотека, що дало змогу вносити в електронну базу нові надходження літератури. Але тільки в 2013 році електронні засоби в повному обсязі увійшли у бібліотечні технології [2, с. 268].

Система “УФД/Бібліотека” призначена для автоматизації всіх основних виробничих циклів бібліотеки, серед яких є особливий цикл: електронний каталог обмінно-резервного фонду бібліотеки.

Нове електронне середовище відкрило перед книгообміном додаткові можливості стосовно технології обміну інформацією про необхідні та запропоновані видання. Листування, списки пропозицій, поточна інформація можуть надаватися в наш час в електронній формі.

Обмінно-резервний фонд бібліотеки ДВНЗ “УжНУ” становить 6002 прим. книг. Усі документи, які знаходяться в обмінно-резервному фонді, представлені на веб-сайті бібліотеки. В електронну базу введено бібліографічні дані про кожну книгу. Кожному примірникові видання присвоєний умовний інвентарний номер. Така інформація про документ надає можливість автоматизовано оформляти акти передачі літератури партнерам за книгообміном, готувати акти вилучення з фонду. Комп’ютерна бібліотечна програма формує акти, в яких вказуються всі бібліографічні дані видання, кількість примірників та загальна сума. За допомогою інформаційних технологій завжди можна відстежити стан обмінно-резервного фонду. На сайті Наукової бібліотеки, в рубриці “Книгообмін”, список літератури систематизований за категоріями, які для зручності виділені у спеціальні підрубрики. Це:

• Наукові вісники; • Бібліографічні покажчики; • Довідкова література; • Гуманітарні науки; • Суспільні науки; • Економіка; • Природничі науки; • Прикладні науки; • Художня література.

Ця інновація надає можливість знайти партнерів нашої бібліотеки про наявність літератури в обмінно-резервному фонді, замовляти ними необхідну літературу і отримувати її у короткий термін. Наша книгозбірня, а саме сектор книгообміну, вчасно поповнює існуючі списки пропонування для книгообміну документів і розміщує їх на веб-сайті бібліотеки.

Для організації обміну бібліотекою УжНУ укладено договори про співпрацю з 39 бібліотеками провідних вузів України та деякими публічними бібліотеками, серед яких і Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

Інформаційна діяльність є пріоритетною ділянкою роботи з обмінними фондами. На сучасному етапі бібліотеки самостійно проводять роботу з поширення, рекламування даних про обмінні фонди, створення та розміщення в Інтернеті на веб-сайтах інформаційних бібліографічних покажчиків (списків), використання електронної пошти. На основі такої інформаційної бази засобами тієї ж електронної пошти можна оперативно узгоджувати книгообмінні операції між бібліотеками.

Відомості про видання, отримані нашою книгозбіркою через книгообмін між бібліотеками, розміщуються в електронному каталозі, який представлено на сайті бібліотеки. Таким чином, інноваційні технології пришвидшують співпрацю з книгообміну між бібліотеками, і велику допомогу в цьому надають сайти бібліотеки.

Джерела та література:

1. Ільченко І. О. Обмінно-резервний фонд як джерело додаткового комплектування фонду бібліотеки (з досвіду роботи бібліотеки ЧДТУ). *Бібліотека вищого навчального закладу в епоху електронних комунікацій: матеріали регіональної міжвузівської науково-практичної конференції* / [уклад. : В. М. Белінська, Н. В. Мороз]. – Чернігів : Наук. б-ка ЧДІУ, 2010. 92 с. URL: http://library2.stu.cn.ua/pro_biblioteku/materiali_konferencij/?prnt=prnt

2. Медведь М. М. Про стан впровадження інноваційних технологій у роботу Наукової бібліотеки університету. *Міжнародний науковий вісник*. Спецвип. 1(10) / редкол.: І. В. Артёмов (голова), О. І. Свеженцева, І. А. Грабова та ін. Ужгород : ДВНЗ “УжНУ”. 2015. С. 267–276.

**ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОВРЕМЕННЫХ
ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ
В РАБОТЕ ОБМЕННО-РЕЗЕРВНОГО ФОНДА
НАУЧНОЙ БИБЛИОТЕКИ
УЖГОРОДСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО УНИВЕРСИТЕТА**

М. В. Гамник

Аннотация

В статье говорится о преимуществах и удобстве введения компьютерных технологий в работу обменного и резервного фонда библиотеки на примере применения инноваций в библиотеке Ужгородского национального университета.

***Ключевые слова:** обменно-резервный фонд библиотеки, информационные библиотечные технологии, библиотечные инновации, Научная библиотека Ужгородского национального университета, библиотечная программа.*

**EMPLOYMENT MODERN INFORMATION
TECHNOLOGIES THE WORK OF THE LIBRARY
EXCHANGE AND RESERVE FUNDS**

М. Hamnyk

Summary

The article deals with the advantages and convenience of introducing computer technologies into the work of the library's exchange and reserve funds, using innovations in the library of Uzhhorod National University.

***Key words:** exchange-reserve fund of library, information library technologies, library innovations, the scientific library of Uzhhorod National University, library program.*

ДУБИНСКИЙ Алексей Георгиевич,
кандидат технических наук, доцент,
и.о. заведующего кафедры
медико-биологической физики и информатики,
ДЗ “Дніпропетровська медична академія
МОЗ України”

**ОТКРЫТЫЙ РЕПОЗИТОРИЙ
ДЛЯ ВЕБОМЕТРИЧЕСКОГО РЕЙТИНГА ВУЗА**

УДК 004+027.7

Цифровой архив научных публикаций – важный инструмент для продвижения вуза в рейтинге Webometrics. Наполнение репозитория прямо влияет на факторы присутствия и открытости. В цифровом онлайн-архиве нужно размещать не только традиционные публикации, но и “серую литературу”.

***Ключевые слова:** рейтинг, Webometrics, интернет, репозиторий, сайт вуза.*

Одна из ключевых задач научной библиотеки – обеспечение доступа к актуальной научной информации, помощь в ее распространении от создателей к потребителям. Развитие интернета привело к тому, что изменились направления взаимоотношений участников этой коммуникационной цепи [1]. В прошлом библиотеки вуза собирали печатные издания и предоставляли исследователям (сотрудникам и студентам) возможность изучать их. Сейчас библиотеки должны в первую очередь содействовать распространению публикаций аффилированных авторов с помощью цифрового архива – репозитория открытого доступа.

Такое изменение коммуникационной модели деятельности [2] так или иначе происходит во многих библиотеках современных вузов. Высшие учебные заведения предоставляют образовательные услу-